

..

I, després de dir això, m'hauria sentat amb la convicció d'haver complert amb un elemental dever de patriotisme.

Els assaltants del poder, m'haurien cobert de injúries i de dicteris. El senyor Moret m'hauria llençat a la cara, una vegada més, la seva censura contra els debats laterals. Mes, al congriar damunt meu i damunt la representació regionalista tota la indignació dels assaltants del poder, hauria fet al senyor Maura i al seu Govern i al meu país, el mateix servei que altres vegades li havia fet seguint la mateixa tàctica: la tàctica de dir modestes paraules en nom del sentit comú en un lloc aon a voltes el sentit comú sembla que no hi pugui tenir entrada.

Hauria descongestionat el debat; hauria donat lloc a altres intervencions i, sobre tot, hauria fet guanyar temps per que es calmessin els nervis i la gent de bon sentit del partit lliberal—que també n'hi ha... i avui n'están avergonyits d'aquelles sessions—s'hagués imposat.

Jo no sé si hauria pogut evitar la caiguda del Govern. Però estic segur que s'hauria evitat que caigués en la forma i amb les condicions en què va caure i que han produït totes les conseqüències que toquem avui encara.

Estava de Deu que els fets passessin de ben diferent manera. Al començar la sessió del dia 20, m'avisava el senyor Dato que el ministre de la Guerra ha demanat la paraula per a defensar la seva acció i la del general Marina i que, com els Ministres tenen dret preferent a parlar, jo hauré de fer-ho després d'ell.

Acaba el general Linares un discurs gris, que fa l'efecte d'un calmant, i, a l'aixecar-me jo, s'aixeca també el senyor Cierva, i, com era ministre i tenia dret preferent a parlar, haig de cedir-li el torn. I el senyor Cierva fa un discurs ple de indignació ben justificada; empedrat de fets i de comprovants aclaparadors. A cada paraula del senyor Cierva, la indignació dels assaltants se exalta i arriba, finalment, al paroxisme. S'asseu el senyor Cierva entre aplaudiments i imprecacions. El senyor Maura l'abraça, i aquella abraçada provoca un escàndol imponderable. S'alcen, cridant, els diputats, i el president del Congrés impotent per a restablir l'ordre, aixeca la sessió. La majoria desfila pel banc blau per a felicitar al senyor Cierva pel seu discurs, d'una lògica formidablement aclaparadora.

Als passadissos del Congrés l'agitació era extraordinària. Ex-ministres i generals deien, a crits, que sortien de la Monarquia si no es donava el poder al partit lliberal. El senyor Moret anunciava al president del Congrés que el partit lliberal negaria l'aigua i el foc al Govern i faria obstrucció a tots els seus projectes, fins als

que afectessin a la defensa nacional. Era tot un partit de govern qui obria càtedra pública de revolució, d'anarquia, d'antipatriotisme.

El conflicte que havia de venir fatalment en virtut de l'obra de sanejament polític que havia iniciat el senyor Maura; el conflicte amb que havia de comptar el senyor Maura al voler fer la revolució des de dalt, al voler sanejar, des del Govern, la vida pública espanyola, es plantejava per fi, amb tota nuesa, sense un vel de decor que el cubrís. Allò de la lluita del progrés contra la reacció; de l'Europa conscient contra la Espanya inquisitorial, són falornies que s'han inventat després. Els que els vàrem viure aquells moments d'ignominia, recordem ben clarament que tot aquell desencadenament de passions no va ser més que tot un pòsit de concupiscències comprimides que no podien aguantar més tres anys d'austeritat des del Govern.

¡I, davant d'aquest assalt... el senyor Maura va capitular, produint la més fonda decepció en la opinió espanyola que començava a despertar-se al veure que, en nom seu i al seu servei, s'estava governant!

¿Fou el senyor Maura qui capitulà en aquell moment? Si ho fou, no té dret a queixar-se avui de que no hi hagi ciutadania a Espanya. La ciutadania és una planta que, quan tot just neix, no se la pot sotsmetre a una freda decepció que la congela i la mata.

¿Fou la Corona qui capitulà? Tinc motius per sospitar lo contrari; mes, si fos errada la meua sospita... la carta del senyor Maura del primer de gener de l'any 1913 devia estar datada d'alguns anys abans: del mes d'octubre de 1909.

FRANCESC CAMBÓ.

QUESTIONS MUNICIPALS

FIRES I MERCATS

En la seguida serie d'assumtes municipals de que venim parlant aquí, ens correspon avui tractar, segons l'ordre que tenim establert, de les fires i mercats.

Les fires i mercats d'Olot no tenen, en l'actual moment, el lloc de consideració que per la importància de la ciutat els correspon, per estar mancats d'aquella fórmula organitzadora que requereixen totes les institucions per a fomentar-les i fer-les profitoses; i aixís cada dia que's passa en la permanència negligent, augmenten les dificultats per a conseguir lo que'l públic interès reclama a tothora. Veieu sinó la prova en el continuat i progressiu retraïment dels mercaders, atrets per altres poblacions que han millor organitzat les fires i mercats per haver-se